

Latviešu tautas Golgātas ceļa dokumentācija.

Beidzot komunisma noziegumu dokumentācija pret Latvijas tautu var sākties. Līdz šim, kā mēr Latvija vēl bija aiz dzelzs priekškara, tas nebija iespējams, jo trūka pat pašu primāro dokumentu, lai konkrēti dokumentētu, kas notika okupētā Latvijā. Šodien šis darbs ir uzsākams ar pilnu jaudu. Čekas prāvu archīvs, kas satur ap 32 000 prāvas pret latviešiem, tagad ir Latvijas valdības rokās, un tas ir pieejams kvalificētiem pētniekiem. Padomāji—50 valdīšanas gados 32 000 politiski procesi, t.i. apmēram 640 katru okupācijas gadu. Tas ir nepārskatāms latviešu tautas *human capital* (cilvēku kapitāl) zaudējums. Bet ir jāiegūst arī, ka daudzās prāvās tika tiesāti vairāk nekā tikai viens cilvēks. Parasti notiesāto spriedums bija nāve, lai gan daudzi saņēma gadus. No šo prāvu izpēti mēs varēsim spriest ļoti daudz, ne tikai par prāvu raksturu, bet arī par politiskiem motīviem, kas gadu mija mainījās, uzzināsim kādi ļaudis tika tiesāti, un kāpēc tos tiesāja un uzzināsim to vārdus, kas liecināja pret apsūdzētiem, kā arī tiesnešus pašus. Kā Latvijas Vēstures Institūta uzsaukums norāda, šis pētījums viens no lielākiem projektiem, ko jebkad latviešu vēsturnieki ir uzņēmies. Bet šis projekts var arī nesākties, ja Latvijas Vēstures Institūts neatradīs līdzekļus darba uzsākšanai. Ar datoru tehniku Čekas archīva izpēti var tikt izvesta jaunā un pilnīgākā līmenī nekā jebkad iepriekš ir bijis iespējams. Un vēl vairāk, datoros ievestā informācija būtu tūlītēji pieejama, jebkurā pasaules malā. Visus emigrācijas gadus latviešu pētniekiem—vēsturniekiem, psihologiem, sociologiem un tautsaimniekiem—pārmeta, ka viņi pietiekoši nepiegrīza uzmanību komunistu noziegumiem pret tautu. Tagad vēsturnieki ir gatavi dokumentēt latviešu tautas Golgātas ceļu. Šobrīd sagaidīt, lai Latvijas valdība šo projektu financē, būtu nepareizi un arī nevajadzīgi. Tādēļ trimdinieki un emigranti lūdz ziedojiet un sūtiet dāsnus čekus, kā uzsaukumā norādīts.

Dr. Nikolajs Balabkins.
Dr. Andrejs Plakāns.

Dr. Vaira Vīķis Freibergs.
Dr. Imants Freibergs

Čekas prāvu (1940-1990) dokumentēšana.

Čekas prāvu archīvs Rīgā satur ap 32 000 prāvu aktis. Latvijas Vēstures Institūts (LVI) ir uzņēmies šo prāvu indeksēšanu un aprakstīšanu. Šis ir 3 līdz 4 gadu projekts, un tas būs viens no lielākiem pasākumiem, ko jebkad latviešu vēsturnieki ir veikuši. Projekta pirmā faze ir prāvu reģistrēšana, datēšana un apsūdzēto uzskaitē. Lai šo projektu uzsāktu, Latvijas Vēstures Institūts lūdz trimdas: draudžu, korporāciju, Daugavas Vanagu, sabiedrisko un politisko biedrību un individuālo finansiālo palīdzību.

Pirms 1991. g. augusta Čekas operatīvie archīvi tika aizvesti uz Krieviju, bet Čekas prāvu aktis atrodas archīvā Rīgā, Valdemāra ielā. Archīvs satur dažāda rakstura prāvas, starp tām ir tiesāti Latvijas valsts darbinieki, kā Ulmaņa laika slepenpolicijas pārvaldes priekšnieks Jānis Friedrichsons, daudz nacionālās pretesības (partizānu) dalībnieki, 1960/70 gadu disidenti, un tūkstošiem citu. Šis projekts, tad kad tas būs nobeigts, būs vispilnīgākā dokumentācija par Latvijas okupantu noziegumiem pret Latvijas valsti un tautu. Archīva indeksēšanu veiks ar kompjūtera palīdzību, un tādēļ sakopotā informācija ieinteresētiem pētniekiem būs pieejama jau pēc projekta uzsākšanas pirmajām dienām.

Projektu vadīs Vēstures Institūta direktors Indulis Ronis ar aktīvu J. Graudona, *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla* (LVIŽ) redaktora piedalīšanos. Pie projekta ir plānots nodarbināt 4-5 pilna laika strādājošus cilvēkus.

Pagātnes atgūšana tagad ir Latvijas revolūcijas jaunā faze: barikāžu laiks ir beidzies, moments ir zaudējis nozīmi, dzejnieki ir paguruši—tikai pagātnē mirgo, tur tumsa ar sauli vēl cīnās par latviešu dvēselēm. *Latvijas Vēstures Institūts* un tā žurnāls *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls* ir okupācijas varu pārtrauktā Vēstures Institūta un tā žurnāla, tādā pašā vārdā nosauktās, tad Arvēda Švābes redakcijā izdotās publikācijas, turpinājums.

Latvijas Vēstures Institūts lūdz ziedojumus sekojošās pakāpēs:

Ziedotāji	\$ 25.—
Labdari	\$ 100.—
Patroni	\$ 500.—
Mecenāti	\$1000.—

Visi ziedotāji saņems *Ulmaņa Trimdas Manuskripta* kopiju, kas iznāks grāmatā, 1993.g., ikgadīgu ziņojumu par Institūta darbību un nodomiem un pateicības vēstuli no Institūta. Ziedotāji sākot ar \$100.— vēl piedevām saņems Ulmaņa Čekas nopratināšanas dokumentu kopojumu un viena gada *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla* subskripciju. \$ 500.— devēji vēl piedevām saņems Ģenerāļa Baloža un Ārlietu Ministra Muntera Čekas nopratināšanas dokumentus un triju gadu *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla* subskripciju. Par \$ 1000.— ziedojumu, ziedotājs vēl iegūs 8 gadu *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla* subskripciju. Mecenātam veltīs vienu *Latvijas Vēstures Institūta Žurnāla* numuru, kurā iespiedīs mecenāta vārdu ar pateicību. Par \$ 3000.— vienreizēju ziedojumu vai piecos gados samaksātu \$5000.— velti, mecenāts iegūs Latvijas Vēstures Institūta Goda biedra titulu un speciāli pagatavotu diplomu.

Ziedojums Latvijas vēstures Institūtam būs ieguldījums Latvijas kultūras nākotnē.

Čeki rakstāmi Dr. Nikolajs Balabkins, 916 W Market Str. Bethlehem, Pa. 18018.USA.

Latvijas Vēstures Institūts.

ITHACA

Ithaca College

Celebration

of a Century

1892-1992

Ms. Biruta Abula
3909 Leathertop Dr.
Plano, TX. 75075

953 Danby Road
Ithaca College
Ithaca, New York 14850

Cienījamā Biruta Abula!

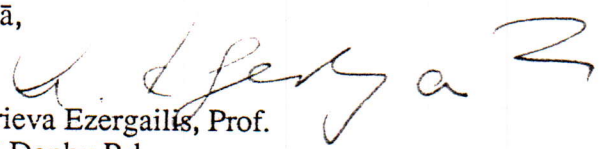
1.12.93.

Es būtu ļoti pateicīgs, ja Tu varētu Latvijas Vēstures Institūta lūgumu uzlikt uz paātrinātās dienas kārtības un Latvijas Vēstures Institūtam sēklais naudai projekta veicināšanai piešķirt \$2000.—. Projekta apjoms ir ļoti liels un tas var ņemt kādus četrus gadus, lai to nobeigtu. Latvijas Vēstures Institūts saņem pabalstu no Latvijas valdības lai izdzīvotu, bet ne lai uzsāktu liela mēroga projektus. Šī projekta veicināšanai mēs esam griezušies arī pie amerikāņu fondiem, bet to dzirnavas griežas ļoti lēnām. Latvijas Vēstures Institūta pētnieki jau strādā Čekas archīvā, bet pagaidām kamēr viņiem vēl nav kompjueters, viņu pūles izkaisās pa individuālām kladēm, bez saskaitīšanās, bez iespējas pārredzēt viņu darbu. Lai darbu uzsāktu, jau šo pavasari mēs gribam uz Rīgu nogādāt vienu kompjueteri, kas varētu darbu iesākt. Nobeigšanai, bet tā būs nākotnes problēma, būs vajadzīgi daudz lielāki kompjueteri nekā par \$2000.— mēs varēsim nopirkt. Ir iemesls domāt, ka pie latviešu tautas, gan trimdā gan emigrācijā, šim projektam atbalstīšanas netrūks, bet katram procesam ir iekustēšanās un sākuma posms, kura pārvarēšanu ceru Latviešu Fonds veicinās.

Latviešu Fonda vēlīgi piešķirto naudu, mēs izdosim mēneša laikā, iegādājoties par to Mcintoshu kompjueteri.

Domāju, ka klāt pieliktais paziņojums/lūgums Latvijas Vēstures Institūta mērķus un nodomus pietiekoši izskaidros. Ja Tev, vai kādam valdes biedram, par projektu un nodomiem varētu rasties jautājumi, tad lūdzu griežaties pie manis vai Prof. Nikolaja Balabkina (916 W. Market Str. Bethlehem, Pa. 8018. Tel. 215 868 4923)

Cienā,

Andrieva Ezergailis, Prof.
1157 Danby Rd.
Ithaca, NY. 14850
607 273 4364